

Bogár László: Mit mutat a sorsanalízis?

2012 május 02. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Az ógörög nyelvben az id? megnevezésére két fogalom is létezett, az egyik a kronosz, a másik a kairosz. A mai modern világ létértelmezési logikája már nem nagyon tud mit kezdeni ezzel a talányos kett?sséggel.

Jellemz? módon az a kronosz maradt meg a modernitás szóhasználatában (kronológia, kronométer, stb.), amely a hétköznapok „mókuskerekébe” zárt élet-id?t méri. A kairosz, amely az öröklét dimenzióiban írná le az embert, tehát a transzcendens „létid?t” méri, a modern világ számára ma már értelmezhetetlen. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az emberi világ egésze egyre inkább „sorstalanná” vált. Sorsa ugyanis csak annak van, aki az egyéni életét e hétköznapi élet minden pillanatában el tudja helyezni az öröklét egészében. Isten képmásaként, ha gyarlók is vagyunk, igyekezzünk e képmás mivoltunkhoz méltó életet élni. Ha ez nem megy, sorstalanná válunk.

Ezért aztán a modernitás tömegembere lét-min?ségét elvesztve egyszer? „mennyiséggé” degradálódik, s ahogy René Guénon fogalmaz: „többnyire még azel?tt meghal, miel?tt egyáltalán megszülethetett volna”. Ezt a drámát írja le Ortega y Gasset is A tömegek lázadása cím? m?vében: *„Az élet eszközei fontosabbak lettek, mint maga az élet, s?t az eszközök magát az életet tették saját maguk eszközévé.”* És ugyanezt beszélte el Hamvas Béla is, amikor ezt írta: *„A lét elveszett, ami maradt, csak az élet.”* Mindezt ma már talán azzal egészíthetnénk ki, hogy lassan élet sincs, csak puszta létezés, élet nélkül.

Az élet és a lét ontológiai összekapcsolásának feladatát ellátó sors tehát egyre értelmezhetetlenebbé válik nemcsak az egyes ember, de az egyes emberi közösségek történelmi sorsíve is szétesni látszik. A 21. század második évtizedébe lép? magyar nemzet nev? emberi közösségnek is fel kell tennie azokat a sorskérdéseket amelyek egyre inkább sorstalanná válásának szomorú képét vetítik elénk. Ennek mélyebb megértéséhez érdemes

lenne azt is végiggondolni, vajon az éppen nyolcvan éve keletkezett és megalkotójáról, Szondi Lipótról ismert sorspszichológia vizsgálati eszköze hogyan volna használható nemcsak személyek, hanem emberi közösségek sorsanalízisének elkészítéséhez. A lexikon ezt írja minderr?l: *„Szondi szerint minden emberi választás – így a teszt képeinek a rendezése is – ösztönök által befolyásolt. A vizsgált személy választásainak elemzése alapján megrajzolható az ösztönprofil, ebb?l pedig prognosztizálhatóak a számára kínálkozó sorslehet?ségek (sorslehet?ségek alatt értsd az egyénre jellemz? cselekvési tendenciákat, amelyek jó eséllyel elvárhatók, bár nem szükségszer?ek).”* A sorsanalízis kiinduló feltevése, hogy az ember élete (sorsa) választások sorozatában bontakozik ki: az ember választ magának foglalkozást, ismer?söket, partnert, családot, és végs? soron a döntéseivel implicite önmaga választja ki betegségeit és a halálát is. A családfakutatásokból szerzett tapasztalatok arra vezették Szondit, hogy e választások csak részben tekinthet?k az egyén szuverén döntésének; a választások jellege családon belül igen gyakran bizonyos mintázatokat követ. Adódott a következtetés, hogy választásainkban az ösztöneink befolyást gyakorolnak ránk, s ezeket az ösztönöket annak rendje s módja szerint genetikusan örököljük. A sorsanalízis így részben megtéveszt? fogalom, hiszen a sors mai értelmezésben valami elkerülhetetlent, valami szükségszer?t jelent. A Szondi által sorsnak nevezett életút viszont inkább csak valószín?ség.

Az els? kérdés mindjárt az, hogy vajon a nemzetkarakter értelmezhet?-e úgy, hogy benne egy emberi közösség ösztönvilágának, kollektív tudatalattijának olyan mintázatai húzódnak meg, amelyek egyfajta genetikai térképet adnak a nemzet karakterének megértéséhez? És vajon ha ezekben a mintázatokban valami deformálódik, akkor valósággá válik az, amit Bibó István „eltorzult magyar alkat, zsákutcás magyar történelemként” fogalmazott meg? Továbbá ha a sors az ösztönök szerkezetében nemzetgenetikailag kódolt választások egész sorában nyilvánul meg, akkor a magyarság elmúlt évszázadok során megvalósuló katasztrofális választásai valamilyen végzetes „génhiba”, netán kívülr?l jöv? tudatos „génmanipuláció” következményei? Vajon a naiv gyanútlanság, illetve a paranoiás gyanakvás, az apatikus belenyugvás, illetve a hisztérikus lázadás, az eszel?s életigenlés, illetve a perverz önpusztítás széls?séges bipolaritása is ezekben az ismeretlen szerkezetekben leli magyarázatát? Vagy éppen kicsit aktualizálva, a „nem leszünk gyarmat, nem kérünk az IMF diktátumából” szlogen autonómiaigénye, és az „IMF a barátunk” cím? behódoló formula most is ugyanezeket a hibás mintázatokat ismétli?

Igaza van tehát Szondinak abban (is), hogy betegségeinket és halálunkat is mi választjuk nemzetként megnyilvánuló közösségként is? Talán valóban venni kellene a bátorságot a magyar nemzet sorsanalízisének mihamarabbi elvégzéséhez…?
Bogár László - magyarhirlap.hu

Ajánló